

VÁCLAV HAVEL

AUDIENCE

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

VANĚK: Pane sládku –

SLÁDEK: Co je?

VANĚK: Musím už jít –

SLÁDEK: Kam bys chodil?

VANĚK: Budou mě ve sklepeš shánět –

SLÁDEK: Však oni se neposerou! Je tam přece Šerkézy! Sed' tady a pij!

VANĚK: Vážně – budou se zlobit –

SLÁDEK: Aha, už tě otravuju, vid'? No já vím – s Gottem a Bohdalovou, to jste mívali jiný večírky!

VANĚK: Je mi tu s vámi dobře, nechci jen, aby z toho byly nějaké řeči – nemělo by to smysl – zvlášť teď, kdy tu je perspektiva té práce ve skladu –

SLÁDEK: Fakt je ti tu dobře?

VANĚK: Fakt –

SLÁDEK: Neříkáš to jen tak?

VANĚK: Ne –

Analýza uměleckého textu

- **zasazení výňatku do kontextu díla**

výňatek je ze závěru hry

Hra začíná Vaňkovým příchodem do Sládkovy kanceláře, protože Sládek chce s Vaňkem mluvit. Sládek nalije Vaňkovi pivo a dlouho spolu rozmlouvají, nebo spíš Sládek mluví k Vaňkovi, který jen stručně a zdvořile odpovídá. Sládek chce nabídnout Vaňkovi povýšení ve skladu, kde by měl klid, nemusel se tahat s těžkými sudy a mohl by si psát svoje hry. Vaněk nadšeně souhlasí, ale Sládek by chtěl po Vaňkovi, aby sám na sebe donášel a psal za něj dopisy, které chce každý týden po Sládkovi StB. Dopisy mají obsahovat informace o tom, co Vaněk dělá, jenže Sládek neví, co tam psát, a také není zrovna výkvět inteligence.

Vaněk je spisovatel, kterému se totalitní režim nelíbí a zde v pivovaru skončil právě pro své názory, protože by ho jinde nezaměstnali. Ale s návrhem nesouhlasí a bude raději dál koulet sudy. V závěru hry Sládek usne a celý rozhovor zapomene, přičemž Vaněk využije toho, že ví, co po něm Sládek chce, a vejde do dveří, jako by předchozí rozhovor nebyl, a chová se už méně odměřeně, aby se Sládkovi zalíbil a dostal povýšení do skladu.

- **téma a motiv**

téma: práce ve skladu

motivy: Gott, Bohdalka, večírky, pivo

- **časoprostor**

prostor: nejmenovaný pivovar, Sládkova kancelář

čas: polovina 70. let 20. století (autorova současnost)

- **kompoziční výstavba**

hra má pouze jeden akt = jednoaktovka

- **literární forma, druh a žánr**

drama

drama

absurdní komedie = dramatický žánr, zobrazuje skutečnost jako nesmyslnou, obsahuje pocity bezmoci osamocenému člověku a ztrátu schopnosti dorozumění s ostatními lidmi i se sebou, má nesouvislý děj; prázdnota frází, absurdní jednání postav

- **vypravěč**

v dramatu se typ vypravěče neurčuje

- **postavy**

Sládek – nadřizený Vaňka, je trochu jednodušší, rozhoduje o postavení svých spolupracovníků, hodně pije pivo (pochopitelně)

Ferdinand Vaněk – kouleč sudů v pivovaru, vzdělaný a chytrý člověk, který pracuje v pivovaru, protože ho jinde nezaměstnají pro jeho hry, protestuje proti režimu

nevystupující postavy (je o nich pouze řeč):

Šerkézy – kouleč sudů v pivovaru, cikán, pracuje s Vaňkem na stejné pozici

Jiřina Bohdalová – dřívější i současná herečka, se kterou se chce Sládek prostřednictvím Vaňkových známostí setkat

- **vyprávěcí způsoby**

přímá řeč Sládka a přímá řeč Vaňka

- **typy promluv**

dialog Sládka a Vaňka

- **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**

apoziopeze

Pane sládku –; Musím už jít –; Budou mě ve sklepě shánět –

řečnická otázka

Kam bys chodil?; Aha, už tě otravuju, vid?; Fakt je ti tu dobře?

vulgarismus

neposerou

rozkazovací věty

Sed' tady a pij!

- **tropy a figury a jejich funkce ve výňatku**

ironie

s Gottem a Bohdalovou, to jste mívali jiný večírky!

metafora

aby z toho byly nějaké řeči

Literárněhistorický kontext

- **kontext autorovy tvorby**

- druhá polovina 20. století

Václav Havel (5. 10. 1936 – 18. 12. 2011)

- dramatik, spisovatel a kritik komunistického režimu
  - první český prezident a poslední československý prezident (1990–2003)
  - z rodiny stavebního inženýra
  - vyučen jako chemický laborant a dále studoval při zaměstnání obor dramaturgie na DAMU
  - v 60. letech pracoval v divadlech Na Zábradlí a ABC
  - od počátku 70. let nemohl publikovat a byla mu zakázána i činnost v divadle
  - za své občanské postoje byl 3x vězněn
  - jeden z nejvýznamnějších představitelů absurdního dramatu
  - zástupce východoevropské linie absurdní tvorby – poznamenána komunismem
- => absurdní hry jsou věrným obrazem oné doby
- inspirován každodenní rutinou
  - postavy „stupidně žvaní“, slovní zásoba je malá

Zahradní slavnost – Hugo Pludek pochází ze střední vrstvy. Rodiče ho pošlou na zahradní slavnost Likvidačního úřadu pořádanou Zahajovačskou službou, kde se má setkat s vlivným Františkem Kalabisem. Hugo zde Kalabise nenajde, místo toho se rozvine sled absurdních událostí. Všichni z Likvidačního úřadu i Zahajovačské služby hovoří degenerovaným, formálním a bezobsažným jazykem jako všichni funkcionáři. Hugo si tuhle frázi osvojí jako univerzální dorozumívací techniku, postupuje ve společenském žebříčku, a nakonec se stane vedoucím v nově ustanovené Úřední komisi pro zahajování a likvidování. Když Hugo přijde domů, rodiče ho ani nepoznají.

Vyrozumění, Vernisáž, Protest, Largo desolato, Pokušení, Asanace, Odcházení, Pět tet

- **literární / obecně kulturní kontext**

- absurdní literatura

- projevuje se především v dramatu

rysy:

- bezmocný člověk má absurdní životní pocit, jeho život nemá smysl
- hrdina není schopen komunikace, trpí pocitem odcizení
- nesouvislý děj
- jednání postav je nepředvídatelné – rozhovory jsou bez logiky
- jazyk ztrácí sdělovací funkci, je devalvován

- předchůdci: Franz Kafka, Albert Camus

Alfred Jarry (1873–1907)

- zakladatel absurdní literatury

- *Král Ubu* – hra

Samuel Beckett (1906–1989)

- Ir, dramatik, prozaik, literární teoretik

- držitel NC za literaturu z r. 1936

- od r. 1937 žil v Paříži => Francouzi si ho rádi přivlastňují

Čekání na Godota – nejproslulejší hra

- 2 tuláci + 1 chlapec

- tuláci se potkají na opuštěném ostrově => vedou chaotický dialog => vyplývá, že oba čekají na jakéhosi Godota, který jim má změnit osud

- na konci každého obrazu sděluje chlapec, že Godot přijde až zítra

Godot = symbol čekání a současně mlhavé naděje (ale existuje mnoho dalších interpretací)

Další údaje o knize:

- **dominantní slohový postup:**

vyprávěcí

- **vysvětlení názvu díla:**

audience = slyšení, oficiální přijetí u vysoce postavené osobnosti

Sládek si zavolá Vaňka, protože ho chce povýšit, a také, aby na sebe psal posudky pro StB.

- **posouzení aktuálnosti díla:**

Popisuje život z dob komunismu a dnes se již s většinou prvků nesetkáme. Například když chtěli po Sládkovi, aby donášel na Vaňka, nebo třeba to, že nebyla možnost publikovat díla, která Vaněk psal. Dílo již aktuální není.

- **pravděpodobný adresát:**

Lidé znalí socialistických poměrů.

- **určení smyslu díla:**

Hra poukazuje na absurditu tehdejší doby a na to, jak nemohli dostat vzdělaní lidé, kteří jen trochu nesouhlasili s totalitním režimem, slušnou práci.

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla:**

Hra *Audience* spolu s *Vernisáží* a *Protestem* jsou spojeny hlavní postavou Vaňkem, který je vlastně sám Havel (v té době také pracoval v pivovaru).

Mezi jeho první velké hry patří například *Zahradní slavnost* nebo *Vyrozumění*. S nastoupením do pivovaru Krakonoš dostává nápad na hru *Audience* a později i na její další dvě „sestry“. Jeho nejnovější hrou je *Odcházení*, ale před svou smrtí měl ještě rozepsanou hru *Sanatorium*, kterou ovšem nikdy nedokončil.

- **tematicky podobné dílo:**

1984 (Orwell) – popisuje tehdejší dobu

Vernisáž – hlavní hrdina také pracuje v pivovaru

Protest – hlavní postavou je také Vaněk

- **porovnání s filmovou verzí nebo dramatizací:**

Existuje pouze nahrávka představení z r. 1990, která se mi zase tolik nelíbila, protože jsem viděl i lepší a nahrávaná divadla bývají nic moc. Ale jelikož je to drama, tak je to věrná kopie knihy a člověk si po zhlédnutí určitě může ucelit svůj názor na dílo. Také zde vyniknou časové mezery a zvuky, které jsou pouze popsány v závorkách, určitě to stojí za podívání.